

ความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกสินค้าของไทยในปี 2567 กรณีศึกษา: ผู้ส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม

Risks and Challenges for Thai Exporters in 2024 Case Study: Exporters of Textiles and Garments, Processed Food and Beverages

อารีรัตน์ จันทรโพธิ์ศรี¹, สุนัฐวิทย์ น้อยโสภา², ณัฐวดี เพชรโสม³

¹คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธนบุรี, areerat_ib@thonburi-u.ac.th

²คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธนบุรี, sunuttavee_ibm@thonburi-u.ac.th

³คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธนบุรี, natthavadee_ib@trums.thonburi-u.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ประกอบการส่งออกสินค้าระหว่างประเทศกลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และ กลุ่มอาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2567 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงของผู้ประกอบการส่งออกสินค้าระหว่างประเทศ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลเอกสาร การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการส่งออกกลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และกลุ่มอาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม นอกจากนี้การครั้งนี้ยังรวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการส่งออกสินค้า ผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกไทยในปี พ.ศ.2567 ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 7 ปัจจัย คือ 1) ความเสี่ยงด้านการเงิน เช่น การปรับขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 2) เศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจโลก 3) กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ 4) โรคติดต่ออุบัติใหม่ 5) ระบบโลจิสติกส์และการขนส่งระหว่างประเทศ 6) ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการดำเนินงาน 7) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการสอดคล้องกับการศึกษาข้อมูล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยทั้งหมดส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการส่งออกเชิงลบตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน ต้นทุน ระยะเวลาการส่งมอบสินค้าหรือการรับชำระค่าสินค้า ความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้นผู้ประกอบการส่งออกจึงต้องวางกลยุทธ์ป้องกันความเสี่ยงจากปัจจัยต่างๆ เพื่อความอยู่รอดและสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

คำหลัก: ความเสี่ยง, ผู้ส่งออกสินค้า

Abstract

This research aims to 1) study the risks and challenges faced by international exporters in the textiles and garments group, and the processed food and beverage group, occurring in year 2024, 2) investigate risk management strategies for international exporters. This research utilized

a qualitative methodology through document collection, literature review, and in-depth interviews with exporters in the textile and apparel sector, as well as the processed food and beverage sector. The study also involved interviewing experts with experience in export businesses. The research findings show that the risks and challenges faced by Thai exporters in 2024 consist of 7 main factors: 1) financial risks, including fluctuations in foreign exchange rates, 2) the domestic and global economic conditions, 3) laws and regulations related to international trade, 4) emerging infectious diseases, 5) logistics and international transportation systems, 6) technology systems supporting operations, and 7) natural disasters. The interview results with exporters are consistent with the document and research findings. All these factors have a negative impact on exporters, from planning operations to costs, delivery times, payment collection, and competitiveness. Therefore, exporters need to develop risk prevention strategies against various factors to survive and remain competitive in the global market.

Keywords: risk, exporter

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้าระหว่างประเทศ คือส่วนหนึ่งของธุรกิจระหว่างประเทศ หมายถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการข้ามพรมแดน สิ่งสำคัญคือ แม้ว่าธุรกิจระหว่างประเทศจะครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลาย แต่การค้าระหว่างประเทศจะเกี่ยวข้องเฉพาะกับการนำเข้าและส่งออกสินค้าและบริการ (Gupta, C. 2014) การค้าระหว่างประเทศถือเป็นปัจจัยสำคัญของธุรกิจระดับโลก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของธุรกิจระหว่างประเทศ ปัจจุบันประเทศต่างๆ มีการดำเนินธุรกิจการค้าและการขยายการดำเนินงานในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น โดยในศตวรรษที่ 21 ประเทศต่างๆ มีการเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในด้านต่างๆ ที่ซับซ้อนขึ้น ส่งผลให้การค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Krugman, et.al. 2015) สอดคล้องกับ Sheikh Qazzafi (2024) ที่กล่าวว่าการค้าระหว่างประเทศ หมายถึง การซื้อขายที่ครอบคลุมถึงการนำเข้าและส่งออกสินค้าหรือบริการ เป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจระหว่างประเทศ มีความท้าทายและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางการเมือง กฎหมาย เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในต่างประเทศซึ่งแตกต่างจากธุรกิจในประเทศ การดำเนินการค้าระหว่างประเทศสามารถดำเนินการได้โดยตรงหรือโดยอ้อม บทบาทของการค้าระหว่างประเทศและความจำเป็นในการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นเนื่องจากการกระจายของทรัพยากรธรรมชาติ สภาพภูมิอากาศ อัตราการเติบโตของตลาดเทคโนโลยี และการบริหารจัดการโดยมืออาชีพที่ไม่เท่าเทียมกัน การค้าระหว่างประเทศทำให้ผู้บริโภคในประเทศสามารถเลือกซื้อสินค้าได้เพิ่มมากขึ้น ต้นทุนสินค้าลดลงและทำให้ภาคอุตสาหกรรมในประเทศสามารถส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศได้ แม้ว่าผลกระทบทั้งหมดเหล่านี้จะดูเหมือนเป็นประโยชน์ แต่การค้าเสรียังไม่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลก (Sugandh Mittal. 2018) โดยประเทศที่พัฒนาแล้วมีบทบาทสำคัญในการกำหนดข้อจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างมาก ข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรค

ทางการค้าสะท้อนอยู่ในมาตรการทางภาษีศุลกากรและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (NTMs) ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญในการกีดกันการค้าระหว่างประเทศ Stephen W. Hartman. (2010) หากพิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคของการค้าระหว่างประเทศ Katherine C. Tai (2023) ได้รายงานผลการศึกษาไว้ว่า อุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศไม่สามารถกำหนดนิยามที่ชัดเจนได้ แต่สามารถกำหนดนิยามได้กว้างๆ ว่าเป็นกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับของรัฐบาล หรือมาตรการ นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อจำกัด ป้องกัน หรือขัดขวางการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศ เพื่อปกป้องสินค้าและบริการของประเทศตนเองจากการแข่งขันของสินค้าหรือบริการจากต่างประเทศ และกระตุ้นการส่งออกสินค้าและบริการในประเทศ (Katherine C. Tai. 2023) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Eva Hoke (2019) ที่พบว่าการค้าระหว่างประเทศมีความเสี่ยงหลายประการที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างในสภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบ การจัดการโลจิสติกส์ ระยะทาง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และความเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างคู่ค้าทางธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีการเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการพัฒนามีรายงานสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศในปี ค.ศ.2023-2024 ที่สรุปว่า การค้าระหว่างประเทศยังได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในโลก ประกอบด้วยการเกิดโรคระบาดโควิด-19 ทำให้เศรษฐกิจหลายแห่งต้องปิดตัวลง ส่งผลให้การบริโภคเปลี่ยนรูปแบบการบริการอย่างกะทันหัน และทำให้เกิดการหยุดชะงักในห่วงโซ่อุปทานและเครือข่ายการขนส่งเป็นวงกว้าง ซึ่งในช่วงเวลาเดียวกันการค้าระหว่างประเทศยังได้รับผลกระทบของสงครามรุกรานยูเครนของสหพันธรัฐรัสเซีย การคว่ำบาตรประเทศสหพันธรัฐรัสเซียจากประเทศที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความตึงเครียดด้านการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น และประเด็นสงครามการค้าระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งวิกฤตที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลางและทะเลแดง ล้วนทำให้กระแสการค้าระหว่างประเทศสะดุดและชะงักมากขึ้นและเพิ่มความไม่แน่นอนให้กับการค้าระหว่างประเทศ (OECD. 2024) จากปัญหาดังที่กล่าวมาทั้งหมดนับว่าก่อให้เกิดความเสี่ยงและความท้าทายต่อผู้ส่งออกสินค้าไทยที่ส่งออกสินค้าสู่ตลาดโลกอย่างยิ่ง

Chart 1: World merchandise trade volume and GDP growth, 2015-2024

Annual % change

Note: 2023 and 2024 are projections.

Source: WTO for merchandise trade volume and consensus estimates for GDP.

ภาพ 1 แสดงมูลค่าการค้าโลกและการเติบโต

ที่มา: Ralph Ossa (2023)

จากภาพ 1 จากกราฟที่แสดงรายงานปริมาณการค้าสินค้าที่เกิดขึ้นทั่วโลก ในปี ค.ศ.2019 - 2020 การค้าโลกได้รับผลกระทบจากการระบาดของไวรัส COVID-19 ทำให้ปริมาณการเติบโตของการค้าสินค้าโลกลดเหลือ 0.4% การเติบโตของ GDP จริงตามอัตราแลกเปลี่ยนตลาดลดลงเหลือ 2.6% จาก 3.3% ในปี ค.ศ.2018 ผลกระทบของโรคระบาดยังส่งผลถึงปี ค.ศ.2020 ที่ทำให้การค้าโลกมีมูลค่าติดลบ 5.1% และการเติบโตของ GDP จริงตามอัตราแลกเปลี่ยนตลาดติดลบ 3.3% และการค้าโลกกลับมาเติบโตในปี ค.ศ.2021 ร้อยละ 9.4 GDP จริงตามอัตราแลกเปลี่ยนตลาดเติบโต 5.9% จากความต้องการสินค้านำเข้าของประเทศต่างๆ และลดลงอีกครั้งในปี ค.ศ.2022 ในไตรมาสที่สี่ของปีจากผลกระทบของสงครามระหว่างประเทศยูเครนกับประเทศรัสเซีย และการค้าโลกลดลงอีกใน ค.ศ.2023 จากความความเสี่ยงด้านลบที่สำคัญอยู่หลายประการ เช่น ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ ภาวะขาดแคลนอาหาร และความเป็นไปได้ที่อาจเกิดจากผลกระทบที่ไม่คาดคิดจากการใช้มาตรการเข้มงวดทางการเงินของธนาคารโลกและประเทศต่างๆ (World Trade Organization 2024)

จากการศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยที่เผยแพร่ในระดับสากล และข้อมูลสรุปรายงานการค้าโลกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization) ทีมผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกสินค้าไทยปี พ.ศ.2567 ที่ส่งต่อการความอยู่รอด และความสามารถในการแข่งขันของการดำเนินธุรกิจ และกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงของผู้ประกอบการที่ใช้ในการบริหารองค์การ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ประกอบการส่งออกสินค้านี้ระหว่างประเทศในปี พ.ศ.2567
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงของผู้ประกอบการส่งออกสินค้านี้ระหว่างประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. องค์ความรู้ด้านความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกไทย เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน
2. องค์ความรู้ด้านกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการความเสี่ยง เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน
3. เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สังคมและส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ส่งออกไทย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

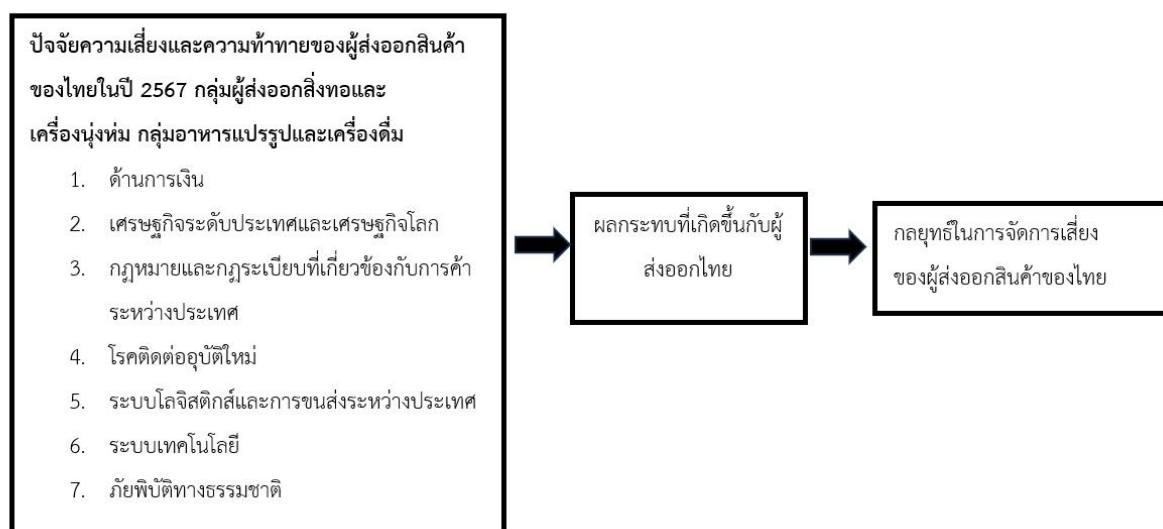
ความเสี่ยง คือ ความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนเมื่อเกิดขึ้นแล้วส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ขององค์การ (รัตติกร จิตรไกรสร,2556) ซึ่งเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการบรรลุเป้าหมายการส่งออก (Paolo Pietro Biancone & Vahid Jafari Sadeghi,2016) และมีผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจต่างประเทศในระดับหนึ่ง (Ralph Lehmann.et.al.,2013) ปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ เทคโนโลยี ภัยธรรมชาติ และโรคติดต่ออุบัติใหม่ (รัตติกร จิตรไกรสร,2556) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีโมเดล PESTEL

(Ronald Buye,2021) การวิเคราะห์ 6 ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อธุรกิจประกอบด้วย การเมือง (Politics) เศรษฐกิจ (Economics) สังคม (Social) เทคโนโลยี (Technological) สิ่งแวดล้อม (Environmental) และกฎหมาย (Legal) ปัจจัยความเสี่ยงเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จึงถือเป็นความท้าทายของผู้ส่งออกไทยที่ต้องดำเนินธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความเสี่ยงในการส่งออกสินค้ามีหลายประเภท โดย Ana-Maria Dinu(2015) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Risk Types in International Trade ผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจระดับโลกแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความเสี่ยงของประเทศ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการค้า และความเสี่ยงด้านการจัดการข้ามวัฒนธรรม ในขณะที่ Ralph Lehmann.et.al.(2013) ได้สรุปว่า ประเภทความเสี่ยงในการส่งออก มีหลายประเภท ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย การขาย การเมือง การแข่งขัน บุคลากร ผลิตภัณฑ์ ด้านธรรมชาติ ด้านการจัดจำหน่าย และ Rajni (2024) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Risk Management Strategies in Global Trade and Commerce ผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงในการค้าโลก ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ การเงิน และด้านปฏิบัติการ

การทบทวนวรรณกรรมพบว่า ความเสี่ยงมีหลายประเภทมีทั้งความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบริษัท ความเสี่ยงแต่ละประเภทล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกไม่มากนักน้อย ดังนั้นผู้ส่งออกไทยควรมีความรู้และเข้าใจถึงปัจจัยความเสี่ยงเหล่านี้เพื่อวางกลยุทธ์การบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกับความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออก ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเด็นสำคัญและปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพ 2 กรอบแนวคิด

ที่มา : ผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย (Materials and Method) ดำเนินการตามรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ส่งออกสินค้าและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งออกสินค้าไทยไปต่างประเทศ 2) การศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร รายงาน และงานวิจัยที่เผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Documentary Research) เพื่อศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย กรอบการวิจัยและแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาวิจัยและการรายงานผลการวิจัย โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องอันประกอบด้วยความเสี่ยงของการค้าระหว่างประเทศ อุปสรรคของการค้าระหว่างประเทศ การบริหารความเสี่ยงด้านการส่งออก รายงานการค้าโลก และผลกระทบที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อมูลค่าการค้าโลกเป็นต้น

เครื่องมือและการพัฒนาสำหรับการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า รวบรวม จัดกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย 1) การศึกษาทฤษฎีด้านการค้าระหว่างประเทศและทฤษฎีการบริหารความเสี่ยง 2) การศึกษารายงานการค้าโลกและปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าระหว่างประเทศและการค้าโลก 3) การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงและความท้าทายของการค้าระหว่างประเทศ โดยทีมผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและการพัฒนาแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ส่งออกและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี

2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) การดำเนินการสัมภาษณ์ที่ทีมผู้วิจัยออกแบบข้อคำถามในลักษณะปลายเปิดแบบกึ่งมีโครงสร้าง ในบริบทของความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกสินค้าสู่ตลาดระหว่างประเทศและตลาดโลก ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายละเอียดเพื่อรวบรวมข้อมูลจากคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตรงประเด็นกับหัวข้อการศึกษาวิจัย โดยใช้ข้อคำถามในการสัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ส่งออกสินค้ากลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจำนวน 3 ท่าน อาหารแปรรูปและเครื่องดื่มจำนวน 2 ท่าน 2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ จำนวน 2 ท่าน

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนการสัมภาษณ์เชิงลึกและดำเนินการสัมภาษณ์โดยการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย 1) ผู้ประกอบการ (เจ้าของธุรกิจ) หรือผู้บริหารงานด้านการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี ในกลุ่มผู้ส่งออกสินค้าประเภทสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม โดยสัมภาษณ์รวมทั้งหมด 5 ราย 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และเกี่ยวข้องกับการส่งออกสินค้าไป

ต่างประเทศ ประกอบด้วย ผู้บริหารหรือตัวแทนของสมาคมตัวแทนออกของรับอนุญาตไทยและผู้บริหารองค์การที่ให้บริการจัดการสินค้าและการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ รวม 2 ราย

การรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาวิจัยตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัย ทีมผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนประกอบด้วย 1) การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร รายงาน และงานวิจัยที่เผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Documentary Research) 2) การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การรวบรวมทั้ง 2 ขั้นตอน ทีมผู้วิจัยได้ดำเนินการบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการจดบันทึก การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และเอกสารประกอบการสัมภาษณ์ทั้งหมดสู่การเรียบเรียงสรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ทีมผู้วิจัยดำเนินการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย ประกอบด้วยทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศและทฤษฎีการบริหารความเสี่ยง ประกอบกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมจากผู้เขียนหลายท่านที่ตีพิมพ์เผยแพร่ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยงานวิจัยหลักประกอบด้วย งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องพลวัตการส่งออกและการนำเข้า การสำรวจกระบวนการความเสี่ยงและความท้าทายในการค้าระหว่างประเทศ (Sheikh Qazzafi. 2024) อุปสรรคและการค้าระหว่างประเทศ (Sugandh Mittal. 2018) การจัดการความเสี่ยงด้านการส่งออก (Ralph Lehmann.et.al.) การศึกษาความเสี่ยงด้านการส่งออก (N. Sathya. 2024) และการศึกษาเอกสารรายงานการวิเคราะห์สถิติการค้าโลก 2023 (World Trade Organization) การค้าโลกและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ฉบับปี 2021-22 และรายงานอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ (สำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐอเมริกา. (United States Trade Representative. 2023)

2) การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทีมผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ (เจ้าของธุรกิจ) หรือผู้บริหารงานด้านการส่งออกสินค้า และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ ดำเนินการการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดที่มีโครงสร้างตามบริบทของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อเก็บรายละเอียดเรื่อง ความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกสินค้าของไทยในปี พ.ศ.2567 โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการ(เจ้าของธุรกิจ) หรือผู้บริหารงานด้านการส่งออกสินค้านำดำเนินการสัมภาษณ์ 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่1 ดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลด้านการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ ความเสี่ยงและความท้าทายที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ เก็บข้อมูลการดำเนินงานในปี พ.ศ.2567 หลังจากการสัมภาษณ์ทีมผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 คือการนำข้อมูลที่ได้รวบรวมประเด็นความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2567 สู่สัมภาษณ์แนวทางการป้องกันและจัดการความเสี่ยงขององค์การในอนาคต ในส่วนการดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ดำเนินการสัมภาษณ์ด้านความเสี่ยงและความท้าทายที่เกิดขึ้นในภาพรวมของผู้ส่งออกไทยในปี พ.ศ.2567 เพื่อนำผลการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบ

ความสอดคล้องและความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการหรือผู้บริหาร เพื่อสรุปผลการศึกษาความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกไทยปี พ.ศ.2567

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสาร (Document Research) การค้นคว้าเอกสารและการทบทวนวรรณกรรมจำนวน 19 เรื่อง พบว่า ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกไทยประกอบด้วย 7 ปัจจัยดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านการเงิน การปรับขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 2) เศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจโลก 3) กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ 4) โรคติดต่ออุบัติใหม่ 5) ระบบโลจิสติกส์และการขนส่งระหว่างประเทศ 6) ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการดำเนินงาน 7) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งนอกจากปัจจัยหลักที่กล่าวมาทั้ง 7 ปัจจัย การทบทวนวรรณกรรม พบว่ายังมีปัจจัยอื่นๆหรือปัจจัยรอง ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกไทย ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา การเข้าถึงแหล่งทรัพยากร กระบวนการผลิตและการประหยัดจากขนาด คู่แข่งขัน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับประเทศ และสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมเป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกไทยในปี พ.ศ.2567 เป็นปัจจัยที่ผู้ส่งออกสินค้าไทยได้รับผลกระทบเหมือนกัน ส่วนปัจจัยอื่นๆหรือปัจจัยรองเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบกับผู้ส่งออกที่แตกต่างกันตามลักษณะของสินค้าหรือประเทศคู่ค้าปลายทาง

2) ผลการดำเนินการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการส่งออกสินค้ากลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม พบว่าในปี พ.ศ.2567 ผู้ส่งออกได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ สอดคล้องกับศึกษาเอกสารและการทบทวนวรรณกรรมรวม 6 ปัจจัย โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารด้านการส่งออกสินค้าประเภทสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ประกอบด้วย 1) ผู้ส่งออกได้รับความเสี่ยงด้านการเงิน จากการปรับขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนช่วงต้นปีและปลายปี ทำให้ผู้ส่งออกได้รับผลกระทบด้านรายรับค่าสินค้าจากต่างประเทศ โดยกลยุทธ์ที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงคือการทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า 2) เศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจโลก มีผลต่อการส่งออกสินค้าของผู้ส่งออกไทย โดยเฉพาะประเทศที่กำลังมีปัญหาสงครามผลที่เกิดขึ้นคือการชะลอการสั่งซื้อสินค้า การเลื่อนการส่งมอบสินค้า การขอลดราคา และการเลื่อนนัดการชำระราคาสินค้า โดยกลยุทธ์ที่ใช้คือการวางแผนการดำเนินการให้รัดกุมที่สุด 3) กฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศของไทยที่แตกต่างกับประเทศคู่ค้าเป็นสิ่งที่ผู้ส่งออกไทยกลยุทธ์ที่ใช้คือการปรับกระบวนการต่างๆให้ถูกต้อง 4) ระบบโลจิสติกส์และการขนส่งระหว่างประเทศ ซึ่งในปี พ.ศ.2567 ปัญหาโจรสลัดโซมาเลียส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการขนส่งจากไทยไปยุโรปจากเดิม 40 วัน เป็น 60 วัน กลยุทธ์ที่ใช้คือการวางแผนและการปรับเวลาในการส่งมอบสินค้าให้เร็วขึ้น ซึ่งกระทบต่อระบบการดำเนินงานในภาพรวมขององค์กรทั้งหมด 5) ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการดำเนินงานไม่ส่งผลต่อความเสี่ยงแต่มีความท้าทายกลยุทธ์ที่ใช้คือการปรับการดำเนินงานขององค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และการลงทุนด้านเทคโนโลยีขององค์กร การตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด 6) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ผู้ส่งออกให้

ข้อมูลว่าในปี พ.ศ.2567 ภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไม่ส่งผลกระทบ แต่ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศของคู่ค้า ส่งผลต่อการขนส่งสินค้าไปยังประเทศปลายทาง เนื่องจากผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์มีความจำเป็นต้องเลื่อนเวลาในการเดินเรือ อาจเดินทางเร็วหรือช้ากว่ากำหนด ทำให้ผู้ส่งออกอาจส่งมอบล่าช้าหรือผู้นำเข้าอาจได้รับสินค้าล่าช้า ส่วนปัจจัยอื่นๆที่อาจส่งผลกระทบคือปัจจัยด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เนื่องจากมีผลต่อต้นทุนของผู้นำเข้าและสิทธิประโยชน์ในการนำเข้าสินค้า ทำให้คู่แข่งในประเทศที่มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจมีความได้เปรียบกว่า

2.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการส่งออกสินค้ากลุ่มอาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม พบว่าในปี พ.ศ.2567 ผู้ส่งออกได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาเอกสารและทบทวนวรรณกรรม 5 ปัจจัยดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านการเงิน จากการปรับขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่ส่งผลต่อต้นทุนการนำเข้าวัตถุดิบและรายได้จากการส่งออกสินค้า กลยุทธ์ที่ใช้คือการวางแผนด้านการเงินและการป้องกันความเสี่ยง 2) เศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจโลกปี พ.ศ.2567 เศรษฐกิจในประเทศไม่มีผลต่อการส่งออก แต่ที่มีผลคือความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า ที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลที่มีผลต่อวัตถุดิบทางการเกษตรหรือภัยธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นในระยะเวลาสั้นๆ หรือความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อการชะลอคำสั่งซื้อสินค้าของลูกค้า โดยกลยุทธ์ที่ใช้คือพยายามหลีกเลี่ยงประเทศที่มีความเสี่ยง 3) ผู้ส่งออกได้รับผลกระทบจากกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ จากกรณีการนำเข้าวัตถุดิบผลิตจากที่หน่วยงานภาครัฐมีการตรวจที่เข้มงวดขึ้น เนื่องจากมีข่าวการลักลอบการนำเข้าสินค้าในกลุ่มเดียวกัน ทำให้กระบวนการตรวจใช้ระยะเวลามากขึ้นและส่งผลให้ต้นทุนในการดำเนินการเพิ่มขึ้น กลยุทธ์ที่ใช้คือเน้นการดำเนินงานที่ถูกต้องตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 4) ระบบโลจิสติกส์และการขนส่งระหว่างประเทศ ผู้ส่งออกได้รับผลกระทบจากการปรับราคาค่าระวางเรือในช่วงต้นปี จากราคาพลังงานที่ปรับขึ้นและสมดุลของอุปสงค์และอุปทาน และการปรับราคาค่าระวางเรือ เนื่องจากการปรับเปลี่ยนเส้นทางการเดินเรือจากเหตุสงคราม ทำให้มีระยะเวลาเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น กลยุทธ์ที่ใช้คือการส่งมอบแบบFree on board การเลือกช่วงเวลาในการส่งออกและการเลือกผู้ให้บริการขนส่งระหว่างประเทศ 5) ภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นความเสี่ยงที่จะได้รับกรณีที่ใช้การขนส่งทางบกภายในประเทศของคู่ค้า ซึ่งจะเกิดขึ้นตามฤดูกาล เช่น กรณีที่มีฝนตกมาก ถนนตัดขาด กลยุทธ์ที่ใช้คือการทำประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสี่ยง นอกจากนี้ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกแล้วนั้น สำหรับผู้ส่งออกกลุ่มอาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม ยังมีปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อการนำเข้าวัตถุดิบ เช่นการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ภาวะโลกร้อนหรือภาวะโรคระบาดที่ทำให้ผลผลิตลดลงหรือขาดแคลนในบางเวลา จึงต้องมีการวางแผนเรื่องแหล่งทรัพยากรสำรองไว้เพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนจากแหล่งวัตถุดิบหลักเป็นต้น

2.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และเกี่ยวข้องกับการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ ผลการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงและความท้าทายที่ส่งผลต่อผู้ส่งออกไทยในปี พ.ศ.2567 สอดคล้องกับการศึกษาเอกสารและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลักทั้ง 7 ปัจจัย ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านการเงินที่ผู้ส่งออกจะมีความเสี่ยงเรื่องการปรับขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยน ที่ส่งผลต่อต้นทุนในการนำเข้าเครื่องจักรหรือวัตถุดิบหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน เป็นปัจจัยที่สำคัญมาก 2) เศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจโลก

ถือว่าเป็นความเสี่ยงของผู้ประกอบการส่งออก เนื่องจากการปรับเปลี่ยนนโยบายด้านเศรษฐกิจของประเทศ หรือในประเทศที่เป็นผู้นำทางด้านเศรษฐกิจก็อาจส่งผลต่อการค้าระหว่างประเทศ 3)กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงของผู้ส่งออกในการส่งออกสินค้าหลายกรณี เช่น การปรับเปลี่ยนกฎหมายด้านมาตรฐานหรือความปลอดภัยที่ทำให้สินค้าที่ส่งออกไปแล้วไม่สามารถผ่านเข้าประเทศปลายทางได้ 4) โรคติดต่อบุติใหม่ในปี พ.ศ.2567 เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบน้อยมากแต่ผู้ส่งออกต้องระวังและให้ความสำคัญกับการจัดการมาตรฐานสินค้าก่อนการส่งออกอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจกระทบต่อต้นทุนรวมของผู้ส่งออก 5) ระบบโลจิสติกส์และการขนส่งระหว่างประเทศเป็นปัจจัยเสี่ยงของผู้ส่งออก เกิดขึ้นจากความไม่สมดุลของอุปสงค์และอุปทานในการจัดการการขนส่ง ความผันผวนของราคาพลังงานและนโยบายการใช้พลังงานสะอาดเพื่อรักษาสีสิ่งแวดล้อมทำให้ผู้ให้บริการโลจิสติกส์มีการปรับราคาค่าระวางให้สูงขึ้น หรือออกแบบการให้บริการที่คุ้มค่ามากที่สุดหรือเลือกให้บริการกับลูกค้ารายใหญ่ก่อนรายย่อย ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยได้รับผลกระทบ นอกจากนั้นระบบโลจิสติกส์ในประเทศก็เป็นปัจจัยที่มีความเสี่ยง เนื่องจากระบบการจราจรที่แออัดในบริเวณท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ก่อให้เกิดความล่าช้าและต้นทุนที่สูงขึ้น 6) ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการดำเนินงานของผู้ประกอบการ จะต้องพิจารณาถึงระดับหรือศักยภาพของผู้ประกอบการ เนื่องจากผู้ประกอบการที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีกับผู้ประกอบการที่ขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยีมีต้นทุนที่ต่างกัน และผู้ประกอบการที่ขาดความพร้อมจะมีต้นทุนที่สูงกว่าและอาจมีมาตรฐานที่ต่ำกว่า และอาจได้รับผลกระทบในกรณีที่มีการกำหนดมาตรฐานไว้สูง 7) ภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นปัจจัยที่มีความเสี่ยงกับผู้ส่งออก เนื่องจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นจะส่งต่อให้ผู้ส่งออกกลุ่มพืชผลทางการเกษตรและอาหารแปรรูป ที่ทำให้ผลผลิตมีปริมาณน้อยลง หรือได้รับความเสียหาย แต่สำหรับสินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมอาจมีผลกระทบน้อย หากภัยพิบัติไม่เกิดขึ้นในระดับรุนแรง นอกจากปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อผู้ส่งออกแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ เช่นระบบการตลาดของสินค้าที่ผ่านพ่อค้าคนกลางที่บิดเบือนราคาอย่างไม่เป็นธรรมหรือการค้ากำไรเกินควร ทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศ

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษาความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกไทยปี พ.ศ.2567 กรณีศึกษา กลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และ อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม เพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษา 1) เพื่อศึกษาความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ประกอบการส่งออกสินค้าระหว่างประเทศในปี พ.ศ.2567 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงของผู้ประกอบการส่งออกสินค้าระหว่างประเทศ ทีมผู้วิจัยได้ดำเนินการ 1)รวบรวมข้อมูลเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม (Documentary Research) 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการส่งออกและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการส่งออกสินค้า (In-depth Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย โดยเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) ความเสี่ยง ความท้าทายของผู้ส่งออกไทยปี พ.ศ.2567 และกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงของผู้ประกอบการส่งออก 2) ปัจจัยรองหรือปัจจัยอื่นๆที่อาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของผู้ส่งออกเฉพาะราย ที่สรุปได้ดังนี้

1) ความเสี่ยง ความท้าทายของผู้ส่งออกไทยปี พ.ศ.2567 และกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการความเสี่ยงของผู้ประกอบการส่งออก ประกอบด้วย

1.1 ความเสี่ยงด้านการเงิน การปรับขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ พบว่า ปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงิน การปรับขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการส่งออกทั้งกลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และกลุ่มอาหารแปรรูปและเครื่องดื่มได้รับความเสี่ยงตลอดปี พ.ศ.2567 และมีความท้าทายมากการปรับขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนมีผลต่อต้นทุนการนำเข้าวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้นและรายได้จากการส่งออกสินค้าลดลง โดยกลยุทธ์ที่ผู้ส่งออกคือการใช้เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงทางการเงินหรือการทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า

1.2 เศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจโลก พบว่าในปี พ.ศ.2567 ความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออก คือ ความเสี่ยงของเศรษฐกิจในประเทศของคู่ค้า จากกรณีการเกิดสงครามระหว่างประเทศ หรือมีความขัดแย้งทางการเมือง และประเทศที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติซึ่งกรณีนี้มีผลในระยะสั้น โดยกลยุทธ์ที่ผู้ส่งออกใช้คือการวางแผนการดำเนินการให้รัดกุมที่สุด และหลีกเลี่ยงประเทศที่มีความเสี่ยงหรือกำลังมีเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ

1.3 กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ พบว่า ความเสี่ยงของผู้ส่งออกคือความแตกต่างของกฎหมาย หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมาตรฐานสินค้าหรือเอกสาร ความเสี่ยงที่อาจได้รับจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย หรือกฎระเบียบที่มีความเข้มงวดมากขึ้น โดยกลยุทธ์ที่ผู้ส่งออกใช้คือการดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนอย่างถูกต้อง

1.4 โรคติดต่ออุบัติใหม่ พบว่าผู้ส่งออกไม่ได้รับผลกระทบในปี พ.ศ.2567 แต่ความเสี่ยงนี้ส่งผลต่อการจัดการมาตรฐานและความปลอดภัยที่สูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อต้นทุนของผู้ประกอบการที่สูงขึ้น กลยุทธ์ที่ใช้คือการให้ความสำคัญกับการจัดการด้านคุณภาพและมาตรฐานด้านความปลอดภัย

1.5 ระบบโลจิสติกส์และการขนส่งระหว่างประเทศ พบว่าในปี พ.ศ.2567 มีความเสี่ยงจากการเกิดวิกฤตทะเลแดงและโจรสลัดโซมาเลีย ส่งผลให้ผู้ขนส่งระหว่างประเทศต้องเปลี่ยนเส้นทางเดินเรือ เพิ่มระยะทางระยะเวลา และต้นทุนในการขนส่งเพิ่มขึ้น และความเสี่ยงของการปรับราคาค่าระวางเรือในช่วงต้นปีจากราคาพลังงานที่ปรับขึ้นและสมดุลของอุปสงค์และอุปทาน และการปรับราคาค่าระวางเรือเนื่องจากการปรับเปลี่ยนเส้นทางเดินเรือจากเหตุสงคราม ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่ผู้ส่งออกต้องยอมรับ และกลยุทธ์ที่ใช้คือการขอตกลงซื้อขายแบบ Free on Board (FOB) เพื่อให้ผู้นำเข้าเป็นผู้รับภาระเรื่องค่าขนส่งระหว่างประเทศและค่าประกันภัยเอง รวมทั้งการเลือกช่วงเวลาในการส่งออกและการเลือกผู้ให้บริการขนส่งระหว่างประเทศ

1.6 ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการดำเนินงาน พบว่าผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กรณี กรณีที่ 1 ผู้ประกอบการ ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการดำเนินงานไม่จัดเป็นความเสี่ยงแต่เป็นความท้าทายในการปรับการดำเนินงานขององค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์ที่ใช้คือการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก กรณีที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการดำเนินงานควรพิจารณาถึงศักยภาพผู้ประกอบการ คือ ผู้ประกอบการที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีกับผู้ประกอบการที่ขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยี จะมีต้นทุนที่

ต่างกัน และผู้ประกอบการที่ขาดความพร้อมจะมีต้นทุนที่สูงกว่าและอาจมีมาตรฐานที่ต่ำกว่า และอาจได้รับผลกระทบในกรณีที่มีการกำหนดมาตรฐานไว้สูง

1.7 ภัยพิบัติทางธรรมชาติ พบว่า หากเกิดขึ้นในประเทศคู่ค้าจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่อาจลดลง หรือได้รับความเสียหาย และส่งผลกระทบการขนส่งสินค้าไปยังประเทศปลายทางที่ผู้ให้บริการขนส่งอาจเลื่อนให้เร็วหรือช้ากว่ากำหนด กลยุทธ์ของผู้ส่งออกคือการติดตามข่าวสารและวางแผนรับมือกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้

2) ปัจจัยรอง (ปัจจัยอื่นๆ) ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ พบว่า ผู้ส่งออกอาจเสียเปรียบด้านการแข่งขันจากคู่แข่งจากประเทศที่มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการมีผลโดยตรงต่อต้นทุนการนำเข้าของผู้นำเข้าในประเทศปลายทาง กลยุทธ์ที่ใช้คือการรักษาคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้น

2.2 ปัจจัยทางด้านธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลง การเกิดภาวะโรคระบาด หรือภาวะโรคระบาด ที่อาจรุนแรงจนกลายเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทำให้ผลผลิตลดลงหรือขาดแคลนในบางเวลา กลยุทธ์ที่ใช้คือการหาแหล่งวัตถุดิบสำรอง เพื่อรองรับกรณีที่แหล่งวัตถุดิบหลักเกิดปัญหาไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้

2.3 ระบบการตลาดของสินค้าที่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ที่มีการบิดเบือนราคาอย่างไม่เป็นธรรม หรือการค้ำกำไรเกินควร ทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศ ซึ่งท่านผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำคือการส่งเสริมให้ผู้ผลิตหรือเกษตรกรพัฒนาและทำการตลาดด้วยตนเอง

อภิปรายผล

จากการศึกษาความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกสินค้าของไทยในปี 2567 กรณีศึกษา กลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และ อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม พบว่า 7 ปัจจัยหลักที่ส่งผลการดำเนินธุรกิจการส่งออกซึ่งเป็นความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกสินค้านี้ระหว่างประเทศ ได้แก่ 1) ด้านการเงิน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความเสี่ยงด้านการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการส่งออก โดยเฉพาะการปรับขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการนำเข้าวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้นและรายได้จากการส่งออกสินค้าลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Sheikh Qazzafi (2024) ที่พบว่าความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนส่งผลกระทบต่อผลกำไรหรือการขาดทุนของบริษัท 2) เศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจโลก ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้ามีผลต่อการส่งออกเมื่อเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าไม่ดีมีผลต่อการนำเข้าสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Rajni (2024) พบว่าภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำส่งผลทำให้อุปสงค์ต่อสินค้าและบริการลดลง ส่งผลกระทบต่อกำไรของบริษัท 3) กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า แต่ละประเทศมีกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศที่แตกต่างกัน เช่น กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมาตรฐานซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ralph Lehmann.et.al.(2013) ที่พบว่า ความเสี่ยงในต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของผลิตภัณฑ์ทำให้มีค่าใช้จ่ายที่สูงหรือต้องมีการขอใบอนุญาตใหม่ 4) โรคติดต่ออุบัติใหม่ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเมื่อเกิดโรคอุบัติใหม่เกิดขึ้นส่งผลการจัดการมาตรฐานและความปลอดภัยที่สูงขึ้น

และส่งผลต่อต้นทุนของผู้ประกอบการที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรัตติกร จิตรไกรสร (2023) ที่พบว่า ภัยการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ เป็นความเสี่ยงที่องค์กรไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กร 5) ระบบโลจิสติกส์และการขนส่งระหว่างประเทศ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การปรับราคาค่าระวางเรือเนื่องจากการปรับเปลี่ยนเส้นทางการเดินเรือจากเหตุสงครามส่งผลให้ผู้ขนส่งระหว่างประเทศต้องเปลี่ยนเส้นทางการเดินเรือ เพิ่มระยะทาง ระยะเวลา และต้นทุนในการขนส่งเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บริษัทไวส์ โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน) (2567) รายงานว่า ความเสี่ยงราคาค่าระวาง และราคาน้ำมันที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อต้นทุนการดำเนินงานและการกำหนดราคาค่าบริการการขนส่งสินค้าอย่างมาก ทำให้ต้นทุนทั้งหมดในการดำเนินธุรกิจมีความผันผวนขึ้นโดยเฉพาะเส้นทางที่มีระยะทางไกลซึ่งต้องใช้ปริมาณน้ำมันมากในการขนส่ง 6) ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการดำเนินงาน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การที่ผู้ส่งออกมีระบบเทคโนโลยีที่ขาดความพร้อมจะส่งผลต่อต้นทุนที่สูงกว่าและอาจมีมาตรฐานที่ต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ United Arab Emirates Ministry of Economy (2023) ที่รายงานว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วมีผลต่อด้านต้นทุน เป็นประโยชน์ต่อการลดต้นทุนการประสานงาน แต่ต้องการจำเป็นต้องปรับตัว เช่น ภัยคุกคามทางไซเบอร์ต่อโครงสร้างทางการค้า และความกังวลเรื่องความเป็นส่วนตัวและการปกป้องข้อมูลในการค้าข้ามพรมแดน 7) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า หากเกิดขึ้นในประเทศคู่ค้าจะส่งผลทำให้ระยะการขนส่งสินค้าไปยังประเทศปลายทางที่ผู้ให้บริการขนส่งอาจเลื่อนให้เร็วหรือช้ากว่ากำหนด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ralph Lehmann.et.al. (2013) ที่พบว่า ความเสี่ยงจากธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด น้ำท่วม ดินถล่มและพายุ ถือเป็นเหตุการณ์ที่ขัดขวางทางเศรษฐกิจ ทำให้ความต้องการในการนำเข้าลดลง และเกิดความล่าช้าในการขนส่งสินค้า สำหรับปัจจัยรอง ได้แก่ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ด้านธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลง ระบบการตลาดของสินค้าที่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ที่มีการบิดเบือนราคาอย่างไม่เป็นธรรม การจัดการกับปัจจัยความเสี่ยงหลักและความเสี่ยงรองเป็นสิ่งที่ผู้ส่งออกไทยต้องให้ความสำคัญ โดยการปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สำหรับข้อจำกัดในการวิจัยคือกลุ่มอุตสาหกรรมยังไม่หลากหลายมีเพียง 2 กลุ่มอุตสาหกรรมเท่านั้นคือ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปสู่การพัฒนา

สำหรับผู้สนใจที่จะนำผลการวิจัยเรื่องความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกไทยไปสู่การพัฒนาสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการด้านการส่งออกสินค้าสู่ตลาดต่างประเทศ การวางแผนเพื่อรองรับความเสี่ยงจากปัจจัยต่างๆ เพื่อลดผลกระทบที่อาจส่งต่อต้นทุน หรือรายได้ในการส่งออกสินค้า และสำหรับนักศึกษาหรือนักวิชาการ สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การวิจัย หรือการบริการวิชาการแก่สังคม หรือนำไปต่อยอดเพื่อศึกษาวิจัยเชิงลึกจากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงและความท้าทายของผู้ส่งออกไทยในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- บริษัท ไรส์ โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน). (2567). แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี 2567.
- รัตติกร จิตรไกรสร. (2566). การจัดการความเสี่ยง: บริบทใหม่ในยุคโลกพลิกผัน. วารสารนวัตกรรมและการจัดการ, 8(1), 134–149.
- Biancone, P. P., & Sadeghi, V. J. (2016). Risk management in export compliance: Concepts, procedures, and solutions. <https://www.researchgate.net/publication/302504238>
- Buye, R. (2021). Critical examination of the PESTEL analysis model. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/349506325_Critical_examination_of_the_PESTEL_Analysis_Model
- Dinu, A.-M. (2015). Risk types in international trade. Knowledge Horizons - Economics, 7(1), 92–94. <https://www.researchgate.net/publication/369298749>
- Gupta, C. B. (2014). International business (For the Students of MBA, PGDBA, B.Com. and Other Professional Courses).
- Hartman, S. W. (2010). Trade barriers. Academy of Taiwan Business Management Review, 6(1), 32–43. https://www.researchgate.net/publication/299352103_Trade_Barriers
- Hoke, E., Marada, J., & Heinzova, R. (2019). International trade risks. MATEC Web of Conferences, 292.
- Krugman, P. R., Obstfeld, M., & Melitz, M. J. (2015). International trade theory and policy (10th ed.). Pearson Education Limited.
- Lehmann, R., Hauser, C., & Baldegger, R. (2013). Managing export risks: Export risk management guidelines (Export Risk Management Guide based on the CTI Project 13215.1 PFFLE-ES). PostFinance AG and Switzerland Global Enterprise.
- Mittal, S. (2018). International trade barriers. International Journal of Research and Analytical Reviews (IJRAR), 5(4), 541–546. <https://www.ijrar.org>
- Ossa, R. (2023, April 5). What's the outlook for global trade in 2023? World Trade Organization. https://www.wto.org/english/blogs_e/ce_ralph_ossa_e/blog_ro_05apr23_e.htm
- Qazzafi, S. (2024). Export and import dynamics: Exploring the process, risks, and challenges in international trade. International Journal of All Research Education and Scientific Methods (IJARESM), 12(5), 3168–3177. Available at <http://www.ijaresm.com>
- Rajni. (2024). Risk management strategies in global trade and commerce. International Journal of Innovative Research in Engineering and Management (IJIREM), 11(3), 133–136. <https://doi.org/10.55524/ijirem.2024.11.3.21>

Tai, K. C. (2023). 2023 National Trade Estimate Report on Foreign Trade Barriers. Published by the Office of the United States Trade Representative.

The Organization for Economic Co-operation and Development. (2024). Risks and resilience in global trade: Key trends in 2023–2024. OECD Publishing.

<https://doi.org/10.1787/1c66c439-en>

United Arab Emirates Ministry of Economy. (2023). Global Trade Risks Report 2023: Barriers to Global Trade Growth.

United States Trade Representative. (2023). 2023 national trade estimate report on foreign trade barriers. Office of the United States Trade Representative.